

foto: Pirelli

LE DONNE DI PIRELLI

Pentru prima dată în istoria sa de peste 50 de ani, *Calendarul Pirelli* nu mai e doar despre feminitate, ci și despre feminism. După un an în care s-a vorbit despre „girl power” mai mult ca niciodată, cele 12 pagini ale celui mai râvnit calendar din lume sunt ocupate, în 2016, de femei puternice care au scris istorie în postura de producători de film, sportivi, președinți de companii, bloggeri, directori de muzee sau legende ale muzicii.

cover story de **Diana-Florina Cosmin**, Londra & New York

cover story

Primul moment în care am știut că „TheCal“ de anul acesta nu va semăna cu niciun altul a fost în luna septembrie, când Serena Williams a împărtășit pe Twitter prima imagine de la shootingul realizat cu celebra fotografă Annie Leibovitz. „Guess what, I'm so happy to be part of the new #Pirelli Calendar“, scria ea, spre entuziasmul milioanei de followeri, iar câteva săptămâni mai târziu primeam deja invitația Pirelli de a călători la New York pentru a realiza, în exclusivitate pentru România, câteva interviuri cu protagonistele calendarului.

Dacă la postarea Serenei avusesem sentimentul că se pregătește ceva cu totul deosebit, în momentul în care am primit lista personajelor care se vor afla la New York special pentru sesiunea noastră de interviuri, am înțeles că, într-un fel sau altul, trăiesc un moment de răscruce în istoria obiectului-cult care este, din 1964 încoace, Calendarul Pirelli. Agnes Gund, celebră colecționară de artă, filantrop renumit și președinte emerit al MOMA (Muzeul de Artă Modernă) New York, în vârstă de 77 de ani. Shirin Neshat, artist vizual de origine iraniană, în vârstă de 58 de ani, care trăiește de câteva decenii la New York și militează, prin arta sa, pentru libertatea de expresie a femeilor iraniene. Și, nu în ultimul rând, Tavi Gevinson, o bloggeriță americană de 19 ani, care a debutat la 12 ani cu proiectul „Style Rookie“, devenit între timp și o revistă în format fizic. La 13 ani, Tavi era deja feblețea lui Karl Lagerfeld, răsfățata „first row“-ului de la Fashion Week, și protejata creatoarei Rei Kawakubo, eminența creativă de la „Comme des Garçons“, renumită pentru discreția și dezinteresul pentru mondenități. Apoteotic, la 18 ani, într-un interviu acordat Vogue în 2014, Tavi concluzionează cu o siguranță de sine pe care am regăsit-o și în timpul interviului nostru, „My domain is me and I just have to find the best medium for expressing that“ (Domeniul meu de activitate sunt eu și trebuie doar să găsesc cel mai bun mod de a exprima acest lucru trad.). Își găsește inspirația pentru „eul ei“ în arhive și poze vechi și a devenit o voce tocmai prin viziunea ei proaspătă despre viață. „Ce-mi place la blogging este că, dacă vrei să scrii, te poți trezi dis-de-diminează și poți scrie“, recunoaște ea. „Nu trebuie să dai audiență pentru asta sau să-ți chemi spectatori“.

Pe lângă Serena Williams, Agnes Gund, Shirin Neshat și Tavi Gevinson, în paginile calendarului se mai regăsesc alte opt femei de succes. Kathleen Kennedy, în vârstă de 62 de ani, este președinte Lucasfilm și brand manager al francizei „StarWars“. S-a format alături de Steven Spielberg și a participat, printre multe altele, la realizarea filmelor „E.T.“ la primul „Jurassic Park“, „Lista lui Schindler“ și recentul „Lincoln“. „Calendarul de anul acesta pune practic sub lupă drepturile femeilor și aruncă o privire către femeile care fac cu adevărat o diferență în lumea asta“, crede ea.

În vreme ce Kathleen se ocupă de Lucasfilm din momentul în care acesta a fost cumpărat de Disney, tot în calendar apare și Melody Hobson, în vârstă de 46 de ani, soția celebrului George Lucas, creatorul francizei „StarWars“. Dincolo de statutul marital însă, Melody este remarcabilă prin propriile realizări și prin poziția de forță pe care o deține în două industrii eminentamente masculine: conduce Ariel Investments, un fond de investiții din Chicago care gestionează active în valoare de peste 10 miliarde de dolari, și este Chairman în board-ul Dreamworks Animation.

Ava duVernay, în vârstă de 43 de ani, de profesie regizor și scenarist, este prima femeie americană de culoare nominalizată la un Golden Globe de regie pentru filmul „Selma“, dar și prima femeie americană de culoare care a regizat o peliculă nominalizată pentru un premiu Oscar, la categoria „Cel mai bun film“.

Yoko Ono, om de arte și muzică și activist pentru pace, nu mai are nevoie de nicio prezentare. Este cea mai vârstnică dintre protagonistele calendarului de anul acesta (82 de ani), dar în același timp are una dintre cele mai îndrăznețe fotografii dintre cele 12. „Dacă nu ar fi ceva diferit, nici nu aș face lucrul respectiv“, recunoaște ea, în spiritul excentric și liber care a consacrat-o.

Cantautoarea americană Patti Smith, una dintre figurile cele mai influente ale mișcării punk-rock, are 68 de ani și a pozat în Calendarul Pirelli pe muzica lui Wagner. A fost singura solicitare pe care a făcut-o și pe care a motivat-o prin faptul că „muzica lui Wagner are capacitatea să te însuflețească până și în amărăciunea ei“.

Din „liga veche“ a protagonistelor în precedentele Calendare Pirelli, singura prezență recurentă este Natalia Vodianova (33 de ani), unul dintre cele mai bine-plătite fotomodele din lume, actriță și cunoscută militantă pentru cauze filantropice, prin fundația sa „Naked Heart“, care ajută copiii ruși din medii defavorizate. La rândul său mamă a patru copii, Natalia i-a pozat lui Annie Leibovitz cu mezinul, Maxim, în vârstă de un an, fiul său și al lui Antoine Arnault, fiul fondatorului LVMH, Bernard Arnault.

Actrița de origine chineză Yao Chen, în vârstă de 36 de ani, are peste 70 de milioane de followeri în social media, mai precis în Sina Weibo, echivalentul chinezesc al Twitter-ului. De anul trecut se află pe locul 83 în topul celor mai puternice și influente femei din lume, întocmit de Forbes America.

O altă actriță care apare în Calendarul Pirelli 2016 este Amy Schumer (34 de ani), cu siguranță în topul 3 al celor mai îndrăznețe fotografii, alături de Serena Williams și Yoko Ono. Cu candoarea și umorul care o caracterizează, Amy a explicat că, după 34 de ani, „totul urmează oricum să cadă, așa că de ce să nu facem o fotografie cât sunt toate sus, acolo unde trebuie“. Rezultatul, amuzant și excentric deopotrivă, i se potrivește perfect. „Chiar am simțit că arăt ca mine“, recunoaște ea. „Fără prefecătorii, autentic“.

Tot cu umor și sinceritate, dar și ca o concluzie savuroasă a noii abordări Pirelli de anul acesta, epilogul îi aparține autoarei americane Fran Lebowitz, în vârstă de 65 de ani, renumită pentru remarcile ei caustice și inteligente, dar și pentru ironia fină și concizia cu care disecă probleme sociale. „Annie Leibovitz m-a fotografiat, mai demult, pentru o ediție Playboy. Eram cu toate hainele pe mine“, își amintește ea. „Acum mă pozează pentru un Calendar Pirelli, tot la un loc cu mai multe femei care au hainele pe ele. Am impresia că femeile îmbrăcate se bucură, în sfârșit, de momentul lor de glorie!“.

Și, tocmai pentru că e vorba de femei puternice și „hard working“, unde profunzimea personajului merge cu mult dincolo de imagine, însuși formatul calendarului este, anul acesta, unul simplu și nepretențios: practic un „workbook“, asemănător unui caiet de schițe în care un designer își face Inspiration Board-urile sau un creativ își notează ideile pentru o nouă campanie.

Mai mult ca oricând, conceptul pentru 2016 este despre frumusețea dublată de o carieră de succes și de tărie interioară,

frumusețea care vine în toate formele, mărimile și vârstele, de la cei 19 ani ai lui Tavi până la 82, cât are Yoko Ono. De fapt, media de vârstă pentru „TheCal“ este, în 2016, trecută bine de 40 de ani și, privind la ce s-a întâmplat în ultimele luni, nu pare deloc ciudat. Răsfoind orice Vogue, Vanity Fair sau Elle din străinătate, anul acesta am observat cum, în reclamele unor branduri de top, locul manechinelor lascive a fost luat de doamne venerabile. La 93 de ani, designerul de interior Iris Apfel apare, îmbrăcată cool, în vizualurile Kate Spade. Cântăreața Joni Mitchell este, la 71 de ani, vedeta reclamelor Saint Laurent. Scriitoarea Joan Didion (80 de ani) domină reclamele Céline, iar Domenico Dolce și Stefano Gabbana au înlocuit tinerele siciliene focoase cu mamele și bunicile lor, la fel de puternice și expresive. Helen Mirren este, la 69 de ani, imaginea L'Oréal în Marea Britanie, Charlotte Rampling (de aceeași vârstă) face reclamă la NARS, iar fantastica Jessica Lange servește drept model pentru Marc Jacobs, la 66 de ani.

Feminitatea e acum feministă și atemporală, dar în același timp firească, fiindcă – de când lumea – la asta se pricep cel mai bine femeile: la jonglat cât mai multe lucruri deodată, la ținut în echilibru relații, cariere, copii și drame personale, dar și la reinventare continuă, la fiecare palier de vârstă. Și, anul acesta mai mult ca oricând, această realitate considerată până acum firescul vieții a fost recunoscută și celebrată pentru ceea ce este de fapt: arta de a lupta pe toate fronturile, purtând multiple bătălii zilnice într-o societate dominată de incertitudine, dileme și anxietăți.

„Femeile pot să rămână femei, să fie stilate, dar în același timp să fie puternice în orice domeniu vor ele“, crede Shirin Neshat. „Să pozez alături de atâtea femei extraordinare pentru acest calendar mi-a confirmat felul în care eu mă raportez la mine ca femeie de carieră: că pot să fac tot ceea ce fac, să iau lucrurile foarte în serios, dar în același timp să arăt bine, să fiu stilată și feminină, chiar și într-o lume a bărbaților“. Zâmbește. „E o mare eliberare să înțelegi că poți să fii feminină și în același timp să îți se ia munca foarte în serios, chiar și când e una de ordin social, cultural sau politic“.

Deloc întâmplător, filmul de prezentare „Making Of“ al Calendarului Pirelli 2016 are drept fundal o melodie a lui Tracy Chapman intitulată „Talkin' Bout a Revolution“, al cărei mesaj pecetluiește trendul global de „girl power“, declinat de această dată la un nivel mai adânc decât simplele sloganuri și manifeste. De data asta, revoluția chiar are toate șansele să se întâmple. „Don't you know/They're talkin' bout a revolution/It sounds like a whisper/Finally the tables are starting to turn/Talkin' bout a revolution“. □

Delicatețea bulgărelui de zăpadă

Cu o poveste de viață aflată sub semnul eternei lupte pentru o cauză eluzivă, artista iraniană Shirin Neshat are o tărie interioară învelită în straturi diafane de fragilitate și sinceritate. Dialogul nostru între patru ochi rămâne cea mai emoționantă întâlnire cu una dintre doamnele Pirelli.

Shirin Neshat vine din Iran, una dintre puținele țări din Orientul Mijlociu în care iernile, cu tot cu zăpezile lor și troienele până la genunchi, reprezintă o normalitate, nu un eveniment care are loc la câteva decenii. De aceea, poate și prin prisma vremii de afară, imaginea pe care o am în minte despre Shirin Neshat se leagă de cea a unui bulgăre de zăpadă. Frământat în palme și îndesat într-o formă cât mai concentrată, poate trece prin sticlă și poate nimeri cu putere, de la depărtare, chiar și o țintă aflată în mișcare. Pe de altă parte, așezat în palmă și lăsat câteva secunde, se topește încet, în contact cu căldura pielii. Exact așa mi s-a părut Shirin, a cărei imagine sobră și stil inconfundabil ascund, ca o taină accesibilă doar cui vrea ea, un miez de sensibilitate care mi-a atins sufletul.

Tocmai fiindcă vine din Iran, arta lui Shirin are o dimensiune eminentă politică și se constituie într-o formă de rezistență. Nu poți veni dintr-un loc cu atâtea nuanțe și dileme și să nu militezi pentru ceva. Shirin militează, de când se știe, pentru libertatea de exprimare a femeilor iraniene. „Când documentezi viața unei femei și reușești să o înțelegi, tâlmăcești de fapt structura și ideologia unei țări“, crede ea, tot așa cum crede că arta este o formă de comunicare cu poporul ei, dincolo de cuvinte și mesaje explicite.

A venit în Vest în anii '70, la vârsta de 17 ani, iar când s-a întors pentru prima dată în Iran avusese deja loc revoluția, iar lumea persană făcuse trecerea către Islam. „Iranul este un loc în care istoria îndepărtată e superbă, iar cea recentă extrem de întunecată“, explică ea. Crescută într-o familie în care tatăl își încurajase fetele să fie independente, să-și asume riscuri, să învețe și să vadă lumea, Shirin nu a mai reușit să se reconecteze la o ideologie în care nu se mai regăsea. A început să studieze revoluția islamică și modul în care aceasta transformase viețile femeilor iraniene, iar în postura de artist nomad, „exilat“ în vest de câteva decenii, face filme, expoziții de fotografie și instalații de artă. Peste tot și „oriunde se poate preface că e acasă, în Iran“.

„Chiar dacă subiectele mele se leagă de lumea islamică, eu nu vorbesc doar pentru ei, eu vorbesc pentru toată lumea“, explică ea. „Când ești un artist nomad ca mine, munca ta devine impresionistică și trimite mesaje diferite unui număr mare de oameni“. La finalul zilei, arta lui Shirin este despre umanitate și emoție mai mult decât despre cultură sau ideologie. „În subconștient, cred că încerc să mă asigur că poveștile mele sunt accesibile unui număr cât mai mare de oameni, făcându-le foarte personale, foarte emoționale“, recunoaște ea.

Deși multă lume o consideră o rebelă și o excepție de la regulile drastice ale țării din care provine, Shirin privește altfel femeia iraniană. Dacă la un moment dat aceasta își pierduse, într-adevăr, vocea și libertatea de expresie, lucrurile s-au schimbat și se schimbă în continuare. „Există tot mai multe femei iraniene

educate, cu gândire progresistă, non-tradiționale și care nu se tem“, explică ea. Sunt cu adevărat feministe, iar exemplul lor unește iraniențele din toată lumea. „Femeia iraniană și-a găsit vocea, iar vocile lor, adunate, îmi dau mie vocea mea“, crede Shirin.

E foarte sinceră, fiecare frază pe care o rostește are multiple „straturi“ și adâncimi, iar la unele ajungi doar dacă ai răbdare să ascuți și cu sufletul, nu doar cu urechile. Îmi recunoaște, de la bun început, că nu se aștepta să aibă o carieră atât de îndelungată în artă, fiind o „dublă-minoritate“: nu doar femeie, ci o femeie din Orientul Mijlociu, care vrea să facă artă despre femeia în Islam într-o lume dominată de artă și valori vestice. „Nu știu dacă faptul că am reușit e meritul meu sau al faptului că nimeni nu făcea asta până la mine, că era greu pentru un artist să scoată la suprafață genul ăsta de emoții“, zâmbește ea. „Cert e că munca mea a evoluat organic, iar dacă mâine se încheie, sunt okay și cu perspectiva asta...“.

Toată lumea o numește curajoasă și neînfrică, dar ceea ce mulți nu înțeleg este că lipsa ei de teamă nu a fost o strategie sau un manifest împotriva sistemului, ci o formă intuitivă de a reacționa la ceea ce i s-a întâmplat. „Trăind în exil, am învățat să mă reinventez, să-mi construiesc în permanență noi identități și fațete și ca să poți face asta am înțeles că nu ai cum să fii un om slab“, îmi spune ea. „Trebuie să supraviețuiești, să te agăți de o speranță care transcende situația în care te afli, iar în timp acest proces devine un stil de viață“.

Vorbește despre lucruri de viață și de moarte cu aceeași lejeritate cu care altcineva ar povesti despre cum și-a ordonat lucrurile prin dulapuri și cum a reușit să-și facă interioarele casei să scilpească de curățenie. Într-un fel, Shirin face același lucru, doar că vorbește despre viața ei și despre modul în care și-a realiniat speranțele, așteptările și dorurile astfel încât să poată rezista. Și rezistă, de peste trei decenii. „Un om ca mine, care a fost separat de familie la 17 ani și a crescut pe cont propriu, poate fi foarte vulnerabil“, explică ea. „De aceea cred că toate circumstanțele vieții mele m-au forțat să-mi construiesc o identitate puternică pentru a supraviețui pur și simplu“.

La finalul întâlnirii noastre, după ce am vorbit despre simboluri, legătura între trup și suflet și multe alte lucruri, mi-a prins mâinile și mi-a spus, aproape șoptit, ca și cum s-ar fi demascat în fața mea, un mic secret despre lupta de supraviețuire cu propriile vulnerabilități. „Sunt mulți oameni care mă privesc și spun «Dar tu ai atât de multe activități, ai atât de mult succes!»». Mă crezi că eu nu mă privesc așa? Eu simt că sunt într-o bătălie permanentă pentru a fi o persoană bună, a-mi menține sănătatea sufletească și mentală, a mă simți bine în legătură cu mine însămi și cu felul în care arăt“.

A tras aer în piept și a continuat. „Până la urmă, judecata oamenilor se leagă și de cum arăți și e interesant să vezi că femeile sunt luate mai în serios când par că se află «în control»». Acel control este ceea ce am căutat eu mereu la mine, fiindcă am crezut mereu cu tărie că oamenii m-ar lua mai în serios. Sunt atât de mulți factori în lumea asta pe care nu am cum să-i controlez, dar asta (arată către ținuta ei, în negru, către machiajul ochilor și bijuteriile tradiționale iraniene, toate reprezentând semnătura ei de stil), ASTA pot controla. Îmi zâmbește cu blândețe. „Și să-ți mai spun un secret. Să nu râzi. Chiar nu-mi vine să cred că mă aflu

Shirin Neshat

foto: Annie Leibovitz

în Calendarul Pirelli în compania tuturor acelor femei absolut extraordinare“.

Îmi rămân în minte bucăți și fraze disparate din cărți și eseuri care mi-au plăcut de-a lungul timpului și pe undeva prin profunzimile memoriei sălășuia ideea asta: „În această viață vor exista oameni care te vor prinde de mână și-ți vor atinge inima“. Mi-a venit în minte în momentul în care Shirin m-a prins de mână și mi-a spus „secretul ei“. Un gest atât de inocent și de sincer, încât, fără a fi vreo figură de stil, mi-a atins cu adevărat inima, ca senzație concretă și senzorială. Și, pentru că nu m-am putut îndura să tai vreo propoziție dintr-un dialog atât de inspirațional, iată conversația completă avută cu Shirin Neshat despre experiența Pirelli:

FORBES LIFE: Fiind la rândul tău fotograf, cum a fost să treci din spatele camerei foto în fața ei?

S.H.: Când pozezi pentru un portret, rezultatul e un mix între persoana care ești și persoana care are impresia fotografului că ești. Și uneori poate fi un conflict între cele două imagini. Poate că imaginea din calendar nu este modul în care mă văd eu pe mine în mod obișnuit, dar e modul în care mă vede Annie, din toate informațiile pe care le-a strâns despre mine și din viziunea pe care a avut-o în urma documentării despre ceea ce fac eu.

Cred cu tărie că fotografia este, cel puțin în accepțiunea pe care o am eu când mă aflu în postura fotografului, despre surprinderea unei frânturi din sufletul persoanei, din spiritul ei. Fiecare artist face asta în mod diferit, iar eu am vrut să văd ce a văzut Annie în mine prin obiectivul foto.

FORBES LIFE: În fotografia făcută de Annie pentru Calendarul Pirelli ai descoperit o altă latură a ta?

S.H.: Da, fiindcă în multe feluri eu încerc să controlez ceea ce sunt și felul în care arăt, de la modul în care îmi coafez părul și până la felul în care mă dau cu creionul dermatograf. Toți ne simțim mai siguri pe noi când ne aflăm în pătrățelul nostru de confort, iar Annie a deconstruit tot pătrățelul meu, mi-a luat

cover story

complet acel control. Asta te poate face să simți anxietate. Lumea în care trăiesc se schimbă în permanență, simt că totul e într-o tranziție și că singurul lucru asupra căruia dețin controlul sunt eu. Corpul meu, imaginea mea. Iar când cineva îmi ia toate acestea, devin agitată. Annie mi-a spus, în timp ce-mi făcea fotografii că par foarte tensionată, foarte conștientă de sine. Și i-am zis „Da, fiindcă tu dai jos tot ce am încercat eu să ridic în jurul meu“. Dar, la un moment dat, am zis „Gata, o să fac exact așa cum vrea ea“ și asta a fost. M-am lăsat dusă. Cred că în fotografia mea din calendar e vorba despre faptul că mi-am dat jos armura și mi-am permis să fiu muza altcuiva. Am renunțat la acel control.

Rezultatul seamănă cu o pictură. Când privesc fotografia, e ca și cum mă uit la ceva pictat și cred că asta și-a dorit Annie. Eu, de exemplu, nu port niciodată părul desfăcut. Sunt puțin rigidă și chiar masculină în general și la început nu m-am recunoscut în poză, fiindcă nu e felul în care mă văd eu pe mine de obicei. Dar îmi amintește de o pictură clasică de Caravaggio. E un alt „eu“. Un nou „eu“.

FORBES LIFE: Te-ai gândit să-i propui lui Annie să o fotografiezi și tu pe ea?

S.H.: Oh, mi-ar fi atât de teamă! M-am gândit la asta, fiindcă m-am gândit la modul în care ea încerca să găsească modul ideal de a surprinde fiecare personaj. Și eu fac asta cu oamenii. Fac portrete și e foarte provocator, fiindcă ai de-a face cu ego-ul oamenilor, cu narcisismul lor inevitabil, dar în același timp vrei să faci o operă de artă. În cazul de față, Annie voia să creeze acest calendar. Deci provocările sunt din toate părțile. Cum să creezi ceva care va dăinui mult timp după ce noi toți nu vom mai fi, ceva la care persoana respectivă să se uite cu drag și, de asemenea, ceva care să respecte specificitățile jobului pe care l-ai primit? Dar ea reușește să facă asta aproape de perfecțiune.

Pozându-i lui Annie, am realizat că ea e foarte încăpățanată. Nu e dispusă să se mulțumească niciodată cu ceva care nu o face fericită. M-am dus de două ori la pozat și cred că am purtat vreo 15 ținute diferite și tot atâtea coafuri. Pur și simplu nu voia să se resemneze cu o imagine care nu i se părea pe deplin mulțumitoare.

Și știi ce m-a mai impresionat? Pregătirile pe care le făcea pentru fiecare dintre noi. Studiul individual, documentarea și moodboard-urile. Ideile pe care le strânsese despre fiecare, era clar că se pregătise masiv. A fost grozav pentru mine să mă aflu în compania ei, fiindcă eu fac enorm de multă documentare pentru munca mea și aș fi crezut că un artist de calibrul ei n-ar avea nevoie să mai facă asta. Orice creație pe care și-ar pune semnătura ar fi probabil aclamată de toată lumea, de aceea m-a impresionat modul în care a investit timp încercând să ne cunoască pe fiecare cu adevărat. Câte dialoguri a purtat, cât a vorbit cu fiecare pentru a înțelege lucruri despre noi și despre ceea ce ne face să ne simțim confortabil. Asta e ceva foarte, foarte frumos.

FORBES LIFE: Îmi inspiri o pace extraordinară, ca și cum ai avea în permanență o aură de serenitate, în ciuda a tot ce te înconjoară. Există un secret al acestei liniști interioare?

S.H.: Mi se pare incredibil că îmi spui asta, fiindcă de cele mai multe ori când mă privesc în oglindă, văd o persoană foarte

nervoasă și agitată. Dar e un lucru la care încerc să lucrez cât mai mult. Spre exemplu, în această dimineață aveam o neliniște adâncă privind locul în care urma să vin. Ce o să fac acolo? Ce mă vor întreba acei jurnaliști? Și apoi mi-am zis „Nu trebuie să-ți pese, fii tu însăși și atât“. Cred foarte mult că trebuie să fii sincer și să nu te stresezi să fii cel mai bun sau să întreci pe altcineva. Fii smerit, fii cine ești tu și totul va fi bine.

Am ținut la un moment dat un TED Talk, iar înainte să intru pe scenă inima stătea să-mi explodeze. Cred că mai aveam puțin și făceam un atac de cord, gândindu-mă la toate femeile extraordinare pe care le auzisem vorbind în acea sesiune, una după cealaltă, și care mă atinseseră profund cu discursurile lor. „Cum aș putea să merg eu acolo pe scenă și să spun ceva care să fie la fel de valoros?“ îmi tot venea în minte. Și deodată am ales să schimb acea voce interioară și să zic „Știi ceva, Shirin, tu nu trebuie să te compari, pur și simplu du-te acolo, fii cine ești tu și o să fie în regulă“.

Trăiesc într-o lume a artei extrem de competitivă și într-un oraș precum New York unde toată lumea te judecă în funcție de cum arăți, de cât de tânăr ești, de câți bani ai și de cât succes te bucuri. Totul se rezumă la cine ești tu. Și de asta e o imensă provocare zilnică doar să găsești în tine aceea voce, aceea încredere de a spune „Știi ceva, eu sunt cine sunt, aceasta e povestea vieții mele și nu fac decât să-mi văd de treabă. Unii oameni mă vor plăcea, alții nu. Unii vor rezona cu munca mea, alții nu. Unele zile vor fi foarte frumoase, altele deloc. Asta este“. Acest tip de încredere e ceva la care trebuie muncit zilnic, e un proces care nu se termină niciodată. (râde). Și, dacă mă vezi așa și las această impresie de siguranță, înseamnă că munca mea interioară funcționează azi.

FORBES LIFE: Dacă îți poți adresa zilnic întrebări și te poți auto-analiza, înseamnă că ai și impulsul de a schimba ceva, de a te reinventa câteodată. Când te-ai reinventat ultima oară?

S.H.: Mă surprinde chiar și pe mine cât de des am tendința să mă pun în situații grele, mai ales profesional. Câteodată simt că mă lovesc de un zid, fie printr-un eșec, fie printr-un refuz sau ceva care nu merge, sunt tot felul de dezamăgiri. Se spune că de fiecare dată când cazi trebuie să te ridici de la pământ și să reconstruiești. Ei, aceasta a fost mereu natura mea, să mă pun singură în calea greutăților. Uite, lucrez de patru ani la un film despre o cântăreață egipteană și se tot amână termenele-limită, nu se leagă lucrurile deloc. În ultimele trei luni, am atins acel zid de care îți spuneam și, la un moment dat, mi-am zis „Clar, deci acest film nu se va concretiza niciodată“. După care m-am liniștit și l-am regândit. Am regândit tot, m-am regândit și pe mine și mi-am reconstruit încrederea în mine în raport cu proiectul.

Asemenea episoade au loc de câteva ori pe an și sunt de obicei legate de muncă. Fie sunt refuzată cu un anumit proiect, fie ajung să fiu eu dezamăgită de mine cu ceva. Și atunci zic „Ok, o luăm de la început“. Și atunci mă asez pe corp și-l pun să facă ceva care să ridice moralul spiritului. Să-ți mai spun un secret al meu. Nu pot să mă gândesc la nimic, nici măcar la proiectele mele profesionale, fără să aibă o legătură și corpul meu, fără ca lucrurile pe care le fac să-l afecteze. Felul în care se simte corpul are legătură cu starea mea emoțională, cu starea mea psihologică, cu munca mea și cu tot ce sunt eu. Dacă nu am grijă de mine, nu

pot să am claritate în ceea ce privește munca mea. Pentru mine trupul și sufletul sunt extraordinar de legate.

De exemplu, uneori iau lecții de dans sau alerg. Dacă îmi împing limitele corpului la extrem, mi se pare că mi se deschid noi dimensiuni ale minții. Trebuie să te împingi un pic din când în când, prin sport, prin post, ca să realizezi „Wow, deci am mult mai multe resurse decât credeam”. Totul se rezumă la a căuta acea resursă, mai ales în momentele în care simți că nu mai poți să duci și că viața e prea grea. Și sunt atât de multe momente de acest fel... □

Tavi Gevinson

foto: Annie Leibovitz

Totul e despre încredere

La 19 ani, Tavi Gevinson are deja șapte ani de experiență în blogging, o revistă pe hârtie și o comunitate de fani care îi includ pe Karl Lagerfeld, Anna Wintour și Rei Kawakubo. Și, poate cel mai important lucru dintre toate, are o siguranță de sine dezarmantă.

Am venit la întâlnirea cu Tavi Gevinson având în minte acele cuvinte din interviul dat în Vogue, care mă uimiseră cu un an înainte prin certitudinea neverosimilă din spatele lor: „Domeniul meu de activitate sunt eu și tot ce vreau este să găsesc mijloacele potrivite pentru a exprima treaba asta”. Și, inevitabil și uman, încercasem să mă raportez la propria mea atitudine la vârsta ei și la mormanul de dileme, întrebări și dubii care mă stăpâneau. Undeva în adâncul ființei mele, recunosc că aș fi vrut să am pe-atunci suficientă conștiință de sine încât să spun și eu, oricui m-ar fi pus la îndoială, că tot ce mă interesează în viața asta sunt EU. Și - de ce atâtea priviri mirate? - că asta ar trebui să fie de ajuns.

Tavi a intrat în apartamentul prezidențial de la Carlyle, bijuteria Art Deco de pe Madison Avenue, purtând pantaloni gri, botine negre și o cămașă albă, simplă. Și, ca unic accesoriu, avea siguranță de sine fermecătoare care mă fascinasese de la episodul Vogue. Relaxată și jovială, s-a așezat pe canapea într-o poziție care în cărțile de body-language exprimă puterea, dar care sunt sigură că-i venea natural. Și am înțeles cu toții că „she means business” în momentul în care a apărut rapid și asistenta ei, care i-a îndreptat rapid gulerul la cămașă, după care s-a interesat, rapid și eficient, de câte minute are nevoie fiecare dintre cei zece jurnaliști din încăpere.

Dacă ar fi existat o cameră foto care să surprindă exact momentul fatidic al îndreptării gulerului, probabil pe chipurile jurnaliștilor veniți din toate colțurile lumii s-ar fi putut decifra, la unison, aceeași grimasă de mirare contrariată. În apărarea lui Tavi însă, acea grimasă avea și o justificare: interviurile de dinaintea ei fuseseră cu Shirin Neshat, a cărei sensibilitate și modestie ne emoționaseră pe toți până în adâncul sufletului. Și, după ce o femeie de 58 de ani care a militat toată viața împotriva unui sistem politic opresiv îți mărturisește, cu mâna pe inimă (la propriu) că are zile în care nesiguranțele de sine par insurmontabile, atâtea încredere din partea unei puștoaice de 19 ani pare, ei bine da... pare puțin sfidătoare.

Aceeași puștoaică de 19 ani mai fusese fotografiată de Annie Leibovitz înainte, pentru un articol în Vanity Fair, așa că propunerea din partea Pirelli a fost una care a onorat-o, dar nu a surprins-o din cale-afară. „În noul concept de feminism, pot înțelege oarecum de ce Pirelli s-a gândit la mine”. La primul shooting cu Annie, aceasta o fotografiase în grădina casei în care a copilărit, cățărata într-un copac și purtând o rochie roz pe care o cumpărase pentru balul de absolvire. De data aceasta, a vrut s-o fotografieze într-o helancă neagră și o fustă neagră, lungă. „M-am bucurat, pentru că înseamnă că i s-a părut că am devenit mai matură și mai sofisticată”, recunoaște ea. „Cel puțin asta sper”.

cover story

Pe măsură ce stau de vorbă cu Tavi, îmi dau seama că siguranța ei de sine extraordinară nu e o mască sau o tactică de branding personal, ci un fel de software instalat „by default” în mintea ei, de când se știe. De fapt, privind înapoi, îmi mărturisește că nu a avut momente de dubii fundamentale despre cine e și ce vrea să facă. Dar, chiar și cu programul funcționând în background la capacitate maximă, are multe momente de evaluare personală în care își dorește să îmbunătățească lucruri la ea. Poate nu are dubii, dar are aspirații. Și, la rândul ei, are exemple de persoane care au atins un nivel și mai ridicat de încredere în sine și integritate. „Prietenă mea Ella (cântăreața Lorde n. red) este persoana la care mă gândesc de câte ori am senzația că oamenii mă judecă, fiindcă ea e genul de om care se ascultă cu adevărat pe sine”, crede Tavi. „Își respectă cu adevărat opiniile proprii și se consideră pe sine autoritatea supremă în tot ceea ce face în viață”.

Dacă ar fi să aleagă ceva de schimbat la propria persoană, ar vrea să fie mai elocventă în exprimare, să aibă o postură corporală mai bună și să nu mai gândească și regândească de o sută de ori fiecare lucru”. „Sunt multe lucruri pe care nu simt că le stăpânesc pe deplin, dar când îmi vin astfel de gânduri încerc să ies din mintea mea și să revin în momentul prezent”, explică ea. „Știi, când ești foarte conștient de tine și te gândești mereu cum ești perceput, lași oamenilor impresia că nu ești prezent în discuția cu ei. Pe de altă parte, dacă îi faci să se simtă văzuți și ascultați cu adevărat, îți dai voie să faci niște conexiuni mult mai puternice cu ei”.

Dintre toate femeile puternice alături de care apare în calendar, Tavi și-a dorit cel mai mult s-o cunoască pe cântăreața Patti Smith. Îmi mărturisește, râzând, că în liceu ea și o prietenă au așteptat-o la ușa scenei la finalul unui concert și s-au lăsat cu greu duse, chiar și când gărzile de corp ale sălii le-au somat să plece. Pentru că nimic nu e întâmplător, chiar dacă nu s-a mai întâlnit cu nicio altă femeie din calendar (shooting-urile fiind stabilite individual), în ziua în care Tavi a venit la ședința ei foto, Patti Smith se afla încă acolo. Avusese sesiunea chiar înaintea ei. „Annie știa că o admir și îi adusese un exemplar din Rookie (revista lui Tavi, realizată pe baza blogului „Style Rookie” n.red) și a fost atât de drăguță, mi-a zis că e deschisă la orice aș putea avea nevoie vreodată pentru proiect”, zâmbește ea, apoi izbucnește în râs. „Dacă ar fi știut că stătea de vorbă cu cineva care aproape fusese dat afară de la un concert de-al ei fiindcă refuza să plece de lângă culise”.

Tot în acea perioadă rebelă, a liceului, și-a pus pentru prima dată problema feminismului, fiindcă i se părea o atitudine logică și productivă. „Avea sens”, explică ea. Chiar dacă părinții ei nu folosiseră niciodată concret cuvântul cu pricina, existau suficiente femei pe care le admira și cărora asumarea identității de feministe părea de deschisese lumea. „Să ne-nțelegem, nu mă interesează să târâsc pe nimeni afară din închisoarea prejudecăților legate de feminism”, ține ea să precizeze. „Nu am o problemă cu femeile care nu vor să se caracterizeze ca fiind feministe, dar mie mi se potrivește și mă simt bine așa”.

Lucrul cel mai remarcabil la noul concept al Calendarului Pirelli, crede ea, este faptul că prezintă femei de toate vârstele și din toate domeniile, dar - chiar dacă feminismul își are în prezent momentul de glorie - Tavi și-ar dori să se dovedească a fi mai mult decât un simplu moment. „Mi-aș dori ca celebrarea conceptului

de feminism să nu fie doar un manifest și să se transforme într-un progres palpabil”.

Datorită opiniilor ei îndrăznețe și mature, dar și a faptului că a debutat de mică în lumea scrisului, i s-au lipit multe etichete precum „ultima speranță pentru girl power” sau „noul chip al feminismului”, dar le respinge pe toate. „E toxic să așezi oamenii pe asemenea piedestaluri, fiindcă pentru restul lumii asta echivalează cu o ușă închisă”, crede ea. „Practic oamenii înțeleg că, pentru a fi parte din povestea asta cu feminismul, ei trebuie să arate sau să fie ca mine, iar asta e foarte greșit”.

Iphone-ul ei, care se află pe canapea, între noi, are ecranul făcut țândări. Pe măsură ce vorbim, și în imaginea de deplină siguranță de sine pe care mi-o inspirase încep să apară mici fisuri. Îmi spune că e regina listelor cu lucruri de făcut și că de multe ori devine anxioasă gândindu-se că trebuie să bifeze zilnic fiecare task trecut ele. Scrie în fiecare zi, pentru a-și „păstra în formă anumiți mușchi”, și are teancuri de cartoline pe care notează diferite lucruri. Când găsește un cuvânt pe care nu-l cunoaște, îl caută în dicționar, îl adaugă pe cartolină și apoi îl plasează într-un sertar special. Pe alte cartoline scrie, tot zilnic, câte cinci lucruri pentru care e recunoscătoare la momentul respectiv.

„Pare ușor penibil, știi, dar chiar mă ajută să păstrez perspectiva asupra lucrurilor care contează”, explică ea. „Mi-a dat o stare de calm, per ansamblu, fiindcă în momentele de stres îmi revin de undeva din străfundurile minții lucrurile pe care le notez acolo: că sunt sănătoasă, că am tot ce-mi trebuie și așa mai departe”. Își mai notează și întâmplările amuzante pe care le mai are, le „colecționează” pe toate într-un jurnal, ca sursă de inspirație.

Îmi povestește că, atunci când locuia cu părinții, avea teancuri întregi de reviste și putea să stea toată noaptea trează tăind fotografiile și făcând colaje. Acum că locuiește singură nu mai face asta, fiindcă - râde - vrea să aibă un apartament cât de cât curat și oricum n-ar mai avea timpul și răbdarea pentru așa ceva. Compune în schimb moodboard-uri, pentru blog și pentru revista Rookie, și a acceptat faptul că nu are timp chiar pentru toate. „Iau lucrurile așa cum vin și încerc să accept că, fizic, nu pot să fac tot ce mi-aș dori și să văd tot ce aș vrea, niciodată”.

Tavi scrie noaptea, scrie oricând îi vin ideile, dar încearcă în ultima vreme să se disciplineze pentru a se trezi devreme, la răsăritul soarelui. „Când reușesc, am senzația aceea extraordinară de magie, mi se pare că trăiesc ceva unic și irepetabil, fiindcă eu scriu, iar afară e o imagine superbă a zorilor”, explică ea. „După care intervine vocea interioară, care îmi spune că nu-i nimic unic și că aș putea să fac chestia asta zilnic dacă mi-aș organiza mai bine timpul”. Râde iar, de data asta de ea însăși. Îi place ironia, indiferent de destinatar. În ultima vreme i se pare tot mai greu să scrie în New York (are un apartament în West Village), simte nevoia să evadeze undeva unde e liniște, nu e conexiune la internet și nu contează dacă e zi sau noapte. Și nu, copilul-minune al blogging-ului - care colecționează cartoline cu termeni de dicționar și lucruri pentru care e recunoscătoare și care face kilometri de „to do lists” - nu are în jurnalul ei strategii pe termen lung. Doar pentru fiecare zi și fiecare săptămână în parte. „Ce o să fac peste cinci ani? Habar nu am”, zâmbește ea. „Wow... 5 ani? Viața e atât de imprevizibilă. Poți să mori chiar mâine...”. □

Sadie Rain Hope-Gund, Agnes Gund

foto: Annie Leibovitz

Când arta nu mai cere voce

Președinte emerit al Muzeului de Artă Modernă din New York și colecționară ferventă de artă, Agnes Gund are 77 de ani și apare în „TheCal” alături de nepoata sa adolescentă, Sadie Rain Hope-Gund, o tânără militantă pentru drepturile femeilor de culoare.

De la începuturile istoriei, vocația de artist a fost una dintre cele mai asuprite și vitrege „meserii” din lume. Dacă alte tipuri de talent legitimează inițiativa, antreprenoriatul și lupta concretă pentru succes, în lumea artiștilor granița dintre străduință și marketing este subțire, iar comercialul reprezintă unul dintre păcatele capitale. Și, de vreme ce se presupune că adevărata artă trebuie să se insinueze, să se impună fără a striga, să iasă în față fără a da din coate și să cucerească fără a trage de mânecă, și locul ei în programele școlare a fost, de-a lungul timpului, unul la fel de tăcut. Ba chiar în unele cazuri de-a dreptul negliabil.

Cu 40 de ani în urmă, americanii au ales să scoată arta cu totul din instituțiile de învățământ pre-universitar, ea dispărând ca materie de studiu pentru elevii de școală sau liceu. Tot de atunci, Agnes Gund se luptă, în felul ei, pentru a o reintroduce. Nu doar fiindcă ea s-a îndrăgostit de artă tot în copilărie, grație pasiunii și erudiției unei profesoare, ci și pentru că, din cei peste 60 de ani de viață în care a făcut din artă jobul său, a înțeles un adevăr simplu și imposibil de schimbat: „Dacă nu începi devreme cu arta, nu poți ajunge niciodată s-o ai întipărită în suflet, să fie parte din tine”. Așa cum o limbă străină pe care începi s-o înveți devreme devine limba gândurilor tale sau un sport pe care-l deprinzi rapid îți intră în reflex, arta trebuie să devină o respirație firească a ființei, pe care n-o mai conștientizăm, doar o simțim.

Agnes are 12 nepoți, dintre care șase sunt de culoare, la fel ca Sadie, nepoata care pozează alături de ea anul acesta. Având o bunică precum Agnes și o mamă care regizează filme, Sadie a crescut de mică în acea respirație firească a artei care te provoacă să crezi la rândul tău. La 20 de ani, este interesată de drepturile femeilor de culoare și se autointitulează o feministă convinsă. „Da, sunt feministă și nu asociez niciun fel de conotații negative acestui cuvânt”, explică ea. „Trebuie să

redefinim ceea ce înseamnă feminism, fiindcă o grămadă de oameni sunt feminiști, în deplina accepțiune a termenului, fără a rosti efectiv cuvântul”.

Ca femeie într-un mediu dominat de bărbați, Agnes știe că - deși se vorbește mult despre drepturi egale și tot mai multe femei devin formatori de opinie remarcabili, există încă subiecte tabu. Cum ar fi faptul că, pentru fiecare femeie precum Zaha Hadid de exemplu, care a reușit să devină cunoscută global într-un domeniu eminent masculin precum arhitectura, există câteva mii de profesioniste de succes despre care nu pomenește nimeni. Sadie a învățat că trebuie să lupte singură pentru cauzele ei, fără să aștepte nimic din exterior, și o face de la 16 ani, când a gândit o campanie pentru ca gimnaziul ei să creeze o grădină comunitară, pe principiile agriculturii organice, astfel încât elevii să învețe ce înseamnă o alimentație sănătoasă.

Totul a început de la situația proprie și de la dorința de a schimba ceva: suferă de colesterol mărit, încă de la naștere, și nu îl poate controla decât mâncând foarte sănătos. După ce documentarul pe această temă făcut alături de mama ei, de profesie regizor - intitulat „What’s on your plate?” - a reușit să miște ceva în educația alimentară a tinerilor americani, Sadie se luptă pentru drepturile femeilor de culoare. Toate bătăliile notabile pornesc de la noi înșine, iar Sadie a învățat că trebuie să-ți duci lupta cu toate armele pe care le ai la îndemână. „Calendarul Pirelli este un produs creat în jurul universului masculin, e un produs pentru bărbați”, crede ea. „Dar anul acesta e despre femei care luptă pentru drepturile femeilor, deci e practic despre feminism”. Îmi zâmbeste, cu certitudinea omului care a învățat de mic că absolut nimic nu e imposibil dacă te lupți pentru cauza ta. „Sunt convinsă că asta va schimba totul”. □